

Fagligt notat

Notat vedr. flytning og bevaring af lysinstallationen "De Lysende Sten" ifm. anlæg af Husumforbindelsen

23. november 2020

Sagsnummer
2020-0848203

Dokumentnummer
2020-0848203-2

Baggrund

Lysinstallationen "De lysende sten" blev sat op af forvaltningen i forbindelse med områdefornyelsen Husum for at markere, hvor Husumforbindelsen skal forløbe langs Kobbelvænget. Installationen skal efter planen være midlertidig og tages ned ved anlæg af Husumforbindelsen. Der har dog vist sig at være et lokalt ønske om at bevare "De lysende sten", hvilket i praksis betyder, at installationen i så fald skal flyttes, idet den i dag står midt i tracéet af den planlagte sti i Husumforbindelsen.

Dette notat beskriver, hvad det koster, og hvad det vil kræve at flytte og derved bevare installationen.

"De lysende sten"

Lysinstallationen er udført af kunstneren Simon Hjermand Jensen og består af fem (fire større og en lille) hvide kegleformede skulpturer i forskellige størrelser, der indeholder lyskilder, som lyser i mørket, (deraf navnet "lysende sten"). De er placeret forskellige steder langs Kobbelvænget, se kort nedenfor.

Figur 1 Placering af "De Lysende Sten" (markeret med orange)

Mobilitet, Klimatilpasning og
Byvedligehold
Cykel og Vej
Islands Brygge 37
Postboks 339
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

Lyskilderne i "stenen" er arbejdslamper, der lyser nedad. Reflekterende plastik skaber en jævn fordeling af lyset. Arbejdslamperne forsynes med el fra eksisterende gadelamper og fra buslæskure.

"Stenene" er lavet af skaller i polycarbonat. De er hæftet ved, at skallerne er fastgjort til en "rem" af to lag krydsfiner. Remmen er monteret på en ramme af tømmer, som er forankret i jorden, ved at tømmeret stikker ned i jorden, fastgjort med beton.

Figur 2 En af "De lysende sten"

Flytning og bevaring af installation

At gøre installationen permanent og flytte den kræver en række overvejelser:

- Gentænkning af konceptet for fastgørelsen for en mere langtidsholdbar og robust løsning
- Beslutning om hvor stenen skal genplaceres, så de passer bedst ind i omgivelserne og så de stadig er asymmetriske
- Der er en risiko for, at "stenene" ødelægges, når de løftes fra den nuværende placering. Løft med f.eks. kran kræver sandsynligvis en midlertidig forstærkning, men det er uden garanti for, at der alligevel ikke sker skader
- Stenene bør rengøres og eventuel graffiti afrenses
- Udskiftning af eksisterende lyskilder inde i "stenen" og stillingtagen til, om lyskilden fortsat skal være arbejdslamper?
- Opmærksomhed på at lyskilderne igen placeres inde i stenene, så lyset fordeles jævnt, og så lyskilden ikke kan ses udefra
- Skal den reflekterbare plastik inde i "stenen" beholdes og rengøres, eller skal det udskiftes?

Ifølge Københavns Kommunes retningslinjer for offentlige monumenter bør fundament og befæstning være udført i robuste og holdbare materialer. Polycarbonat vil sædvanligvis ikke blive vurderet som et robust og holdbart materiale for en permanent installation.

Der er altså flere udfordringer, der skal håndteres, før installationen kan gøres permanent.

Fremadrettet vedligeholdelse og drift

Gøres installationen permanent kræves det, at der afsættes midler til den løbende vedligeholdelse og drift. F.eks. bør lyskilderne løbende skiftes ud, da de pt. har en estimeret levetid på fire år.

Der vokser ukrudt inde i installationen, der skæmmer lyset. Ukrudt bør derfor fjernes løbende eller undgås på anden vis (f.eks. via ukrudtstæppe).

Derudover kræver installationen løbende rengøring, da skallerne er hvide, og snavs tydeligt ses. Det er også risiko for hærværk og graffiti. Løbende tilsyn både ind- og udvendig samt jævnlig rengøring/spuling er derfor nødvendig én eller flere gange om året.

Der er således væsentlige driftsudgifter forbundet med at gøre installationen permanent.

Tidsplan

Der er i uge 47 indgået kontrakt med vindende entreprenør, der skal anlægge Husumforbindelsen. Anlægsarbejdet starter op i uge 48. Husumforbindelsens ibrugtagning er planlagt til april 2020.

For at kunne nå den planlagte tidsplan er der krav til optimering af processen, herunder flere samtidige arbejder, så mest muligt anlægges i 2020.

Hvis installationen ikke skal blive en stopklods for det videre anlægsarbejde, kræver det en hurtig stillingtagen til permanentgørelse.

Økonomi

Det estimeres, at det ville koste ca. 50.000 kr. at flytte hele installationen, dvs. løfte de fem delelementer, fastgøre dem på ny (forudsat at man bruger samme fastgørelseskoncept som hidtil), samt eventuelle småreparationer.

Dertil skal omkostninger til drift og vedligehold (som nævnt overfor) lægges oveni.

Beløb for årlige driftsomkostninger estimeres til 5.-7.000 kr. årligt, herunder tilsyn, rengøring, fjernelse af ukrudt mv., jf. afsnit om drift overfor.

Herudover vil forvaltningen anbefale ændring af materialerne, hvis installationerne skal permanentgøres, jf. ovenstående.

Der er afsat ca. 10.000 kr. i Husumforbindelsens budget til at fjerne alle installationens delelementer.

Alternativ

Forvaltningen kan forsøge at flytte installationen uden forudgående forstærkning og opbevare den, indtil der eventuelt træffes politisk beslutning om genplacering og finansiering af ny placering og udgifter til vedligehold og drift. Forvaltningen kan dog ikke garantere, at lysinstallationen ikke beskadiges ifm. flytningen.

Lone Byskov
Vicedirektør